

концепції електронного урядування, популяризація електронних адміністративних послуг; закріплення інформаційних прав громадян як компоненту адміністративно-правового статусу особи.

Література:

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник. Галуцько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
2. Демократичні засади державного управління та адміністративне право : монографія / Ю. С. Шемшученко та ін. Київ : Юридична думка, 2020. 496 с.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Стеценко С. Г. Сучасний погляд на предмет адміністративного права. С. Г. Стеценко. *Публічне право*. 2016. № 1. С. 20–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_1_4
5. Теорія держави і права : підручник. О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2015. 368 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-37>

PRINCIPLES OF LEGAL SUPPORT FOR DEVELOPING E-GOVERNMENT IN UKRAINE

ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Oksiutenko K. V.

*Postdoctoral Student, V.M. Koretsky
Institute of State and Law
of The National Academy of Sciences
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Оксютенко К. В.

*докторант
Інститут держави і права
імені В.М. Корецького
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Розвиток електронного урядування є пріоритетним напрямом реформування національної системи органів публічної адміністрації України. Крім того, у рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським

співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна має забезпечити комплексний розвиток електронного урядування відповідно до європейських вимог.

Основою будь-якої реформи публічного адміністрування є визначені принципи правового регулювання, якими мають керуватися в своїй діяльності всі суб'єкти владних повноважень.

В науковій літературі принципам правового регулювання та публічного адміністрування приділяють увагу фактично всі науковці, адже дослідження будь-якої тематики починається із визначення принципів або включає відповідний підрозділ наукової роботи. В окремих публікаціях принципи права досліджували такі відомі науковці, як А. Колодій [1], С. Погребняк [2], С. Сунегін [3], О. Уварова [4].

Проте принципам правового забезпечення розвитку електронного урядування в Україні приділена ще недостатня увага науковців, що актуалізує проведення даного дослідження.

Беручи до уваги норми чинного законодавства, до принципів адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування слід віднести принципи, передбачені ч. 1 ст. 2 Закону України «Про інформацію», у відповідності до якої основними принципами інформаційних відносин є: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя [5].

Крім того, у відповідності до ст. 4 «Основні принципи державного регулювання у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг» Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» державне регулювання та управління у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг здійснюється на засадах: забезпечення принципу верховенства права у процесі електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг; створення сприятливих та конкурентних умов для розвитку та функціонування сфер електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг; вільного обігу послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг в Україні, а також можливості вільного надання послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг надавачами послуг електронної ідентифікації та надавачами електронних довірчих послуг, які є нерезидентами України, у разі визнання таких послуг згідно з вимогами цього Закону; забезпечення захисту прав і законних інтересів користувачів послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг; забезпечення доступ-

ності та можливостей використання послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг для осіб з інвалідністю нарівні з іншими фізичними особами; відповідності вимог до електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг національним, європейським та міжнародним стандартам; забезпечення інтеоперабельності та технологічної нейтральності технічних рішень, а також недопущення їх дискримінації; забезпечення захисту персональних даних, що обробляються у процесі електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг [6].

Також у відповідності до Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р, реалізація Концепції здійснюється за такими основними принципами:

- цифровий за замовчуванням – забезпечення будь-якої діяльності органів влади (у тому числі надання публічних послуг, забезпечення міжвідомчої взаємодії, взаємодії з фізичними та юридичними особами, інформаційно-аналітичної діяльності) передбачає електронну форму реалізації як пріоритетну, а планування та реалізацію будь-якої реформи, проєкту чи завдання – із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій;

- одноразове введення інформації – реалізація підходу, за якого фізичні та юридичні особи лише один раз подають інформацію до органів влади, а у подальшому ця інформація повторно використовується органами влади для надання публічних послуг та виконання інших владних повноважень з дотриманням вимог захисту інформації та персональних даних;

- сумісність за замовчуванням – здійснення проєктування та функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем в органах влади відповідно до єдиних відкритих вимог та стандартів для забезпечення їх подальшої сумісності та електронної взаємодії та повторного використання;

- доступність та залучення громадян;

- відкритість та прозорість;

- довіра та безпека [7].

Таким чином, одним із ключових принципів правового забезпечення розвитку електронного урядування є принцип використання електронної форми діяльності органів влади за замовчуванням, тобто пріоритне використання електронного документообігу, надання адміністративних послуг в режимі онлайн тощо.

Так, в Законі України «Про електронні документи та електронний документообіг» засадам електронного документообігу присвячено окремий Розділ III. Зокрема, у відповідності до ч. 4 ст. 13 вказаного

Закону, при зберіганні електронних документів обов'язкове додержання таких вимог:

– інформація, що міститься в електронних документах, повинна бути доступною для її подальшого використання;

– має бути забезпечена можливість відновлення електронного документа у тому форматі, в якому він був створений, відправлений або одержаний;

– у разі наявності повинна зберігатися інформація, яка дає змогу встановити походження та призначення електронного документа, а також дату і час його відправлення чи одержання [7].

Отже, пріоритетним напрямом правового регулювання розвитку електронного урядування є остаточний перехід в діяльності органів публічної адміністрації на електронний документообіг та встановлення принципу використання паперових документів лише у виключних випадках, прямо передбачених законами України.

Література:

1. Колодій А. М. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 42–46.

2. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістова характеристика) : монографія. Х. : Право, 2008. 240 с.

3. Сунегін С. О. Основоположні принципи права: загальна характеристика та деякі аспекти реалізації. *Науково-практичний юридичний журнал «Альманах права»*. 2012. Вип. 3. С. 275–279.

4. Уварова О. О. Принципи права у правозастосуванні: загально-теоретична характеристика : монографія. Харків : «Друкарня МАДРИД», 2012. 196 с.

5. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ. Дата оновлення: 27.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 07.06.2024).

6. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 07.06.2024).

7. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250287124> (дата звернення: 07.06.2024).

8. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 07.06.2024).